

Dr. Kolláth György

Tizenharmadika biztosan nem a szerencse-napja sem a kábítószer-élvezőknek, sem az alkotmánybíráknak. 13-án hirdette ki az Alkotmánybíróság (AB) azt az irdatlan terjedelmű határozatát, amely a „szerrel” összefüggő büntetőjogi tényállásokba beleszántott, több ponton alkotmányellenes mulasztást állapított meg és számos indítványi elemet elutasított. Nem nyertek azok sem, akik célja a könnyű drogok liberalizációja volt. Egyes civil jogvédőknél ez önmagában kicsapta a biztosítékot, de mivel e felvetéssel nem minden tekintetben értek egyet, írásom másról szól: az Alkotmánybíróságról és a jobbiztonságról.

Cím
Alkotmányos szer-torna
Dátum
2004.12.17.

Immár az AB is ott van, ahol a fegyverek dörögnek. Pár éve még büszkén mondhatta bárki, hogy alkotmányos berendezkedésünk nemzetközileg is elismert sikerágazata az alkotmánybíráskodás. Ma már ilyesmit nem mond senki, de ami még rosszabb: erre itthon talán senki nem is tart ígényt. Megfogyva bár, de törve nem teszi a dolgát a testület, s közben kezd hozzászürkülni a honi közpolitika egészéhez?! Igazságtalan az elparentáló megállapítás, de komoly viharfelhők gyülekeznek a testület körül. A gondok zömét külső – parlamenti – erők adják, melyeknek púp a hátukon az AB, leginkább csak mumusnak tekintik a politikai ellenféllel szemben. Az Országgyűlésnek nem fontos, nem sürgős megválasztani a hiányzó alkotmánybírákat, hasonlóképpen nem érzik a Házban a körmükre égőnek az AB-törvény korszerűsítését, az ügyrendi törvény megalkotását sem. Az által, hogy nincsen parlamenti második kamara, az AB elé jogi áruhába öltöztetve zúdulnak politikai feszültségek és megoldatlanságok, melyektől szenved a testület. A kizárólag jogi karakterű döntés elől nem térhet ki, de meg sem oldhatja azt a bajt, amit nem ő okozott. Miután elveszítette azt az elméleti magabiztosságot, elvi tartást és szilárdságot, amit Sólyom László elnöklése idején kivívott, gyors, ezért olykor ki nem érlelt, körülményes, ellentmondásos, megosztottságot tükröző döntések is születtek (az eutanáziától a népszavazási ügyeken át a mostani drog-mizériáig). Hajszárepedések látszanak főként a valódi alkotmányjogi megközelítés és az egyéb, pl. generalista jogi szemlélet, továbbá a túlsúlyba került konzervativizmus és a kisebbségi XXI. századi gondolkodásmód tekintetében. Ebből erednek a különvélemények és a párhuzamos indokolások: az 5:4, 6:3, 7:2 arányú döntések. Ezek természetesen is lennének, ha nem éppen azok volnának a leszavazottak, akik következetességet, azonos mércét, szakmai igényességet képviselnek, s akik a jogfejlődés irányát ismerik, azt vennék alapul. Aki belelát az évek óta vontatott alkotmánybíró-jelölés kulisszatitkaiba, méltán érezheti, hogy még a gödör alja sem látszik.

A „szerekkel” kapcsolatos AB-határozat számos elemében nem olyan botrányos, mint amilyennek azt sokan elfogultan lefestik. Igaza van az AB-nek abban, hogy sem honi, sem nemzetközi összefüggésben nem mestermunka a Btk-beli drog-tényállások kidolgozása. Távolról sem voltak hiánytalanul összeillesztve az itt lévő, egységesen kezelendő jogszabályok és ügyek. Nem volt kellően differenciált, végiggondolt a kiskorúakat érintő szabályozás sem. Mindez pedig a jogállamiság, az alkotmányos büntetőjogról szóló gyakorlat sérelme volt, amire a testület meggyőzően is utalt. Az sem az Alkotmánybíróság sara, hogy az állam /immár több mint tíz éve/ megint csak és elsősorban „bétékázott”, de alig tett erőfeszítést a valóságos megelőzésre, a jól hozzáférhető és sikeres gyógyításra, és a civilvilág közreműködésére is számító visszailleszkedésre.

Jól kijönni az AB ebből az ügyből talán semmiképpen sem tudott volna, ám maga is hibázott.

Szellemességének esett áldozatául az a bon mot, hogy vajon van vagy nincsen alkotmányos (alap)jog a mámorhoz, a kábulathoz. Ilyen alkotmányos kategória csakugyan nincsen, ami önmagában nem zárja ki, hogy valaki jól leigya magát.

Dr. Kolláth György

Az AB részéről az elnöki intelem arról szólt, hogy önpusztító módon azonban ezt senki ne tegye a jogára hivatkozva, mert az államnak igenis van még vele szemben is életvédelmi kötelezettsége.

Szép szellemi gyakorlat bemutatni a drog mellett a többi káros szenvedély szokását, hatását is (alkohol, dohányzás egyéb függőség), de könnyű ebből hibás következtetésre jutni. Nem az következik az idézetekből, hogy nosza akkor azokat is helyezzük törvényen kívül, hanem az, amit erről különvéleményében Kukorelli István mond: a büntetőjog az ultima ratio, egyes magatartások helytelensége, s a társadalmi hátrányok lehetősége önmagában nem elég ok a büntetőjog alkalmazására, hanem a büntetőjogi szankciót a kábítószer-fogyasztás kumulatív hatásai indokolhatják. Kell(ene) a józanság most, amikor egyes politikusok doppingolást, koldulást, köztéri graffitit egyaránt Btk-val toroltnának meg.

Az AB-határozat ugyanakkor átlépett egy határt, amikor belenyúlt a Btk. hatályos szövegébe, ezzel megváltoztatta annak tartalmát. Azonnali hatályú lépése önmagában is, és a kéretlen normakorrekció révén ellentétes a jogbiztonsággal. Olyan máskor is volt, hogy a testület megszabta: a részleges megsemmisítés eredményeként milyen törvényi szövegrész marad hatályban. De itt a pózna vége, mert különben az AB nem bírálja, hanem felsőházi rangú/??/újrátalkalmazója, szuper-kodifikátora lenne bármely törvénynek. Indirekt módon átvinné a törvényhozó szerepét, sőt annak szakpolitikai kompetenciáját, ám a vele együtt járó felelősség nélkül. Ha bármilyen alkotmányos okból hibás egy törvény, annak újrászabályozása a parlament, nem pedig az AB feladata. A politikai, világnézeti, célszerűségi értékválasztás kormányzati kérdés. Már az is sok, hogy néha az alkotmánybírák mintegy sorvezetőt, útmutatót adnak készülő vagy alkotmányosértő mulasztás okán megalkotni rendelt jogszabályhoz. Alkotmányt értelmezni szabad, ez a testület monopóliuma, de általában közjogi leckét, követelményeket megszabnia nem kellene. Az AB a hatalommegosztás fajsúlyos tényezője, ez pont elég. Ha kell, ezen belül a jogállam jogbiztonságát önmagától is óvja a testület! Nincs, és nem is lehet alkotmánybírói büntetőpolitika, még akkor sem, ha az államé felemás, eszközszegény, csapongó vagy szertelen.